

„Loč na čaročnice“?

Zadnja številka mesečnika »Demokracija« je objavila članek z naslovom »Po enem letu — nekaj misli ob krizi v slovenskih demokratičnih vrstah na Tržaškem«, ki vsekakor zasluži določen komentar.

Prvi vtis, ki ga človek dobi ob prebiranju člankarjevih izjav, je, da se je za pisca kolo zgodovine moralo zaustaviti nekje leta 1960, ko je politično pozornico zapustila dotodnja slovenska vodilna plast. Od tedaj — pravi člankar — »nam manjka mož, ki bi jih ljudje visoko cenili in spoštovali,« so nastale »praznine, ki še vedno niso izpolnjene« »je vedno manj, preizkušenih voditeljev, ki so pripravljeni prevzeti delo in tveganja,« »mladi pa očitno še ne morejo doseči zrelosti, za katero so, poleg značaja, odločnosti in premočrnosti, potrebna tudi dolga, dolga leta izkušenj.«

Ob vsem spoštovanju, ki smo ga imeli in ga imamo do posameznih političnih mož iz bližnje preteklosti, in ob vsem priznavanju pomembnosti njihovega dela, se nikakor ne moremo strinjati z navedenimi in podobnimi izjavami »Demokracije«. Takšne trditve so namreč že na prvi pogled pristranske in neresnične ter se z njimi dela velika krivica predvsem tistim številnim slovenskim ljudem, ki so — čeprav se ne gredo voditelji — iz golega idealizma in iz globoke ljubezni do svojih rodnih bratov in sester prevzeli dediščino, ki jo je zapustila prejšnja vodilna plast in ki so to dediščino skušali in jo še skušajo obogateno predati prihodnjim rodovom. Člankarjeve trditve se nam dalje zdijo tudi prav malo spoštljive za same nekdanje vodilne ljudi, ki bi smeli sklepati, da se niso brigali za nove kadre, ki bi po njihovem umiku iz javnega življenja prevzeli politično vodstvo.

Nihče ne zanika — in mi smo zadnji, ki bi si upali nekaj podobnega trditi — da v zadnjih letih slovenskih demokratičnih vrst na Tržaškem ni zajela določena kriza. Toda krmur je mar, da se ta kriza, ki je prej kriza rasti kot nečesa drugega, odpravi, ta ne bo poniževal ljudi, ki resno in pošteno politično delajo, ta ne bo omalovaževal njihovega dela in truda, ampak bo iskal vzroke krize in predlagal primerno terapijo za njeno odstranitev.

Neizpodbitno dejstvo je, da sta moč in vpliv slovenskih demokratičnih skupin na Tržaškem po znanem sporazumu jeseni leta 1962 iz leta v leto vedno bolj naraščala, kar so dokazale vse številne upravne in politične volitve, ki so se zvrstile do danes. Liste Slovenske skupnosti so pri vsakih volitvah dobile zaupanja tolikšnega števila slovenskih volivcev in volivk, kolikor se na volitvah do leta 1960 takratni osamljeni Slovenski listi še zdaleč ni nikdar posrečilo dobiti. To pa se prav gotovo ni moglo zgoditi avtomatično, temveč je bilo sad premišljenega političnega dela in jasnih, tudi tveganjih, političnih izbir, ki so jih naredili (dalje na 3. strani)

RUMOR JE SESTAVIL ENOBARVNO VLADO

Poteklo je natančno mesec dni, odkar je vlada poslanca Rumorja zaradi novega razkola v socialističnih vrstah odstopila. Mesec dni so trajala mrzlična posvetovanja, polemike, spori in vse, kar prihaja v takih okoliščinah v poštev, preden je poslanec Rumor mogel predložiti predsedniku republike seznam ministrov svoje druge vlade. Demokristjanski prvak je tokrat sestavil tako imenovano enobarvno vlado, kar pomeni, da vsi ministri pripadajo eni stranki, v tem primeru demokristjanski. Že sedaj pa je gotovo, da ta vlada ne bo mogla imeti dolgega življenja, ker bo moralo prej ali slej priti do globljega političnega razčiščenja, zlasti med obema socialističnima skupinama, in tedaj bomo verjetno imeli novo koalicijsko vlado, katere sestava in program se bosta sklicevala na »organsko levo sredino«, kot imenujejo politično formulo, ki v zadnjih letih omogoča demokristjanom, socialistom in republikancem neposredno sodelovanje pri vodstvu državnih zadev.

Nova vlada predsednika Rumorja se bo predstavila parlamentu z enakim programom kot prejšnja in je že sedaj gotovo, da bo prejela zaupnico v obeh zbornicah. Tako so se namreč dogovorila vodstva demokristjanske stranke in obeh socialističnih skupin. Verjetno bo tokrat manjkala podpora republikanske stranke, toda število njenih poslancev in senatorjev je tako majhno, da tudi njihov morebitni nasprotni glas ne more vplivati na izid glasovanja o zaupnici.

RAJSI KOT PREDČASNE VOLITVE

Zakaj so se stranke leve sredine odločile za enobarvno vlado? Na vprašanje tokrat ni težko odgovoriti. Demokristjani bi sicer lahko poskusili sestaviti vlado s socialisti, za kar so se javno zavemale zlasti leve skupine, vendar je v stranki prevladalo mnenje, da je za sedaj bolj modro, če se stranka ne veže samo z eno socialistično skupino, ker bi to pomenilo, da je za vedno prelomila z drugo socialistično ali bolj socialdemokratsko skupino. To bi pa gotovo izzvalo veliko reakcij ne samo pri celotni politični desnici, temveč tudi v sami KD in bi se znala stranka razbiti. Večina demokristjanov je zato zagovarjala stališče, naj se sestavi enobarvna vlada v dogovoru z obema socialističnima skupinama, kar pomeni, da je program sad političnega sporazuma. Strankina vodstva pa naj med tem časom skušajo ugledati in premagati nasprotstva, ki so nastala po razkolu med socialisti. Če pa se bo izkazalo, da so spori nespravljivi, bo KD sklenila sporazum s samimi socialisti iz vrst PSI in bo tako

prišlo do koalicijske vlade samo med tema dvema strankama. KD pa se je že od začetka krize izjavila proti predčasnemu razpustu parlamenta in takojšnjemu razpisu novih političnih volitev, ker sodi, da bi to pomenilo nevarno radikalizacijo političnega boja med dvema velikima strankama, to je med demokristjani in komunisti.

DELA ČAS ZA SOCIALISTE?

Italijanska socialistična stranka je pristala na takšno rešitev, predvsem zato, ker sodi, da čas dela zanjo in da se bo prej ali slej izkazalo, da so socialdemokrati zagrešili veliko politično napako, ko so izstopili iz stranke in ustanovili novo. Njihov pristavek na enobarvno vlado je gotovo tudi olajšalo dejstvo, da so leve demokristjanske skupine izredno močno zastopane v novi vladni formaciji, kjer zavzemajo njihovi predstavniki važna ministrstva. S tem je bilo zadoščeno eni glavnih zahtev vseh levih demokristjanskih skupin, ki so na zadnjem strankinem kongresu zahtevale večjo prisotnost v strankinem vodstvu in zato tudi v vladi.

Socialdemokrati so se že od vsega začetka postavili na stališče, da obstajata v tem trenutku samo dve alternativni: enobarvna vlada ali nove, predčasne politične volitve. Ker je bila sprejeta prva, je razumljivo, da ne morejo zdaj odreči podpore novi vladi.

Dolga vladna kriza je torej zaključena. Italija ima s tem svojo 25. vlado po osvoboditvi. Predsednik Rumor se bo te dni predstavil parlamentu, kjer bo prebral svojo programsko izjavo. Nato bo glasovanje o zaupnici, ki se bo končalo tako, kot smo že napovedali. Parlamentarci bodo zatem odšli na počitnice in se bodo spet zbrali proti koncu septembra. aZ jesen pa so napovedani vroči dnevi, kajti začela se bo doba, ko se bodo obnavljale mnoge važne delavske pogodbe, ki zadevajo nad 5 milijonov delavcev in nameščencev. Predvidene so poleg tega upravne volitve v mnogih občinah in pokrajinah, kar pomeni, da vlada ne bo imela lahkega življenja in so zato možne nove politične težave, ki se morejo premagati le, če bo med strankami leve sredine ponovno vzpostavljeno sodelovanje in če bodo te stranke znale vlti političnemu in družbenemu življenju v državi novega duha in novega zagona, kot od teh političnih sil pričakujejo ljudske množice in veliki problemi, ki že nestrpnost čakajo na ustrezno rešitev.

—0—

V Severni Irski se nadaljujejo siloviti nemiri in spopadi med protestantsko večino in katoliško manjšino, ki je narodnostno (Irski), politično in socialno zapostavljena.

Razburjenje v Sloveniji

V tisku in radioteleviziji v Sloveniji te dni močno odmeva razburjenje slovenske javnosti, ker je zvezni izvršni svet (zvezna vlada) v Beogradu črtal iz seznama cest, ki naj bi jih začeli letos graditi s pomočjo posojila Mednarodne banke za obnovo in razvoj, cesto Št. Ilj - Gorica, oziroma njena prva odseka Hoče - Levec in Postojna - Razdrto. Na svoji zadnji seji, tik preden so se člani izvršnega sveta razšli na počitnice, je namreč sprejeli sklep, da bo predložil Mednarodni banki načrte za naslednje ceste, da jih pomaga financirati z dolarskim posojilom: Beograd - Novi Sad, Sarajevo - Zenica, Peč - Priština - Niš in Bar - Ulcinj. Med njimi torej ni nobene ceste na ozemlju Slovenije in Hrvatske, čeprav so zlasti slovenske ceste glede na velikanski promet na njih v katastrofalnem stanju. Mnogokrat je bilo že poudarjeno v tisku, da je stanje cest v Sloveniji nevzdržno. Po slovenskih cestah vlada neverjetna prometna gneča, saj gre skozi Slovenijo nad 95 odst. vsega avtomobilskega prometa med Jugoslavijo in tujino, praktično ves jugoslovanski avtomobilski promet z Zahodom, letno nad 14 milijonov avtomobilov s tujo registracijo (po Italiji bi moralo krožiti — sorazmerno — 350 milijonov tujih avtomobilov). K temu je treba prišteti še domače avtomobile, ki jih je v Sloveniji največ. Slovenija je po številu smrtnih avtomobilskih nesreč daleč pred vsemi drugimi evropskimi državami. V Sloveniji se dogodi v zadnjem času sorazmerno skoraj točno desetkrat več smrtnih nesreč kot v Italiji, ki ima tudi velik avtomobilski promet, a mnogo boljše ceste. Slovenija postaja pravi otok v prometnem pogledu.

Da bi mogla Slovenija vsaj malo dohiteti razvoj v sosednjih državah in olajšati promet na svojih cestah ter se priključiti na srednjeevropsko avtocestno omrežje, je bil izdelan načrt za štiripasno avtocesto Maribor - Celje - Ljubljana - Razdrto - Nova Gorica, ki naj bi se priključila na novo avtocesto Vilesse - Gorica, katero gradijo v Italiji. Ta cesta naj bi preko Slovenije segla v vzhodno Evropo in bi pomenila eno najvažnejših prometnih žil med Vzhodom in Zahodom. Cesta Vilesse - Gorica je bila sklenjena prav zaradi tega, da bi se nadaljevala preko Slovenije. Slovenska vlada si je veliko prizadevala, da je spravila načrt za slovensko cesto, imenovano slovenska magistrala, ker bi pomenila najvažnejšo cesto, ki bi povezovala Slovenijo po dolgem, v sklad z načrti za cesto Vilesse - Gorica. V ta namen je bilo prirejenih več sestankov. Iz Slovenskih gospodarskih virov so zagotovili večji del financiranja za novo cesto, drugo naj bi posodila Mednarodna banka, Slovenija pa bi dolg vrnila. Zvezna vlada bi bila morala samo dati pristanek za najetje posojila pri Mednarodni banki, ker gre to preko zvezne vlade. Toda pri končnem sklepu je, kot rečeno, slovenska cesta izpadla v prid štirim cestam na jugu, ki pa so za promet veliko manjšega pomena.

Tega slovenska javnost ne more razumeti. Zlasti ne, kako se je moglo to zgoditi brez posvetovanja s slovensko vlado. To pa tudi ne gre v glavo gospodarskim strokovnjakom, ker ni v skladu z gospodarsko reformo, ki naj bi pospeševala predvsem gospodarsko najnujnejše, najbolj opravilne in najbolj rentabilne objekte. Da pa je to slovenska magistrala veliko bolj kot npr. cesta Beo-

grad - Novi Sad ali celo Peč - Priština - Niš, ni treba šele dokazovati. Odtod ogorčenje. Slovenske občine in vsakovrstne ustanove so odločno protestirale. Med najbolj odločnimi je bila občina Nova Gorica, kajti Primorci so izredno zainteresirani na novi cesti. Poslali so celo posebno delegacijo k predsedniku zvezne vlade Mitju Ribičiču, ki je bil ob koncu prejšnjega tedna na letovanju na slovenski obali. Ribičič je naslednje dni prekinil svoj dopust in se vrnil v Beograd, kjer je sklical za sredino avgusta novo izredno sejo zvezne vlade, da bo spet razpravljala o cestah. Dan prej bo v Beogradu sestanek s predsedniki vlad vseh republik. Slovenci upajo, da bodo tokrat le prodrli s svojo cesto, za katero ne potrebujejo nič drugega kot samo formalno privoljenje Beograda. Ljubljanski »Nedeljski dnevnik« je zapisal v svoji zadnji številki: »Dovolite, da tokrat sami odločimo, saj doslej nismo nikoli zahtevali denarja za ceste, ampak smo z lastnimi sredstvi gradili proge, pristane, letališča in pri tem nismo pozabili na nerazvite.«

Casnikar Lojze Jakopič pa je zapisal v istem »Nedeljskem dnevniku« med drugim (in s tem je zadel, se nam zdi žebelj na glavo): »Ne bi potrebovali niti dinarja posojila za gradnjo in vzdrževanje slovenskih cest, če bi prometni davek od prodanega bencina v Sloveniji ostal v republiškem proračunu in bi bil namenjen za gradnjo novih cest in

za vzdrževanje starih... Toda prometni davek od prodanega bencina pobere zvezni proračun in ni namenjen za gradnjo novih cest, ne za vzdrževanje starih.«

Kljub vsemu ogorčenju pa je treba reči, da reagira slovenska javnost na težko razumljivi sklep zveznega izvršnega sveta trezno in dostojanstveno, kar velja zlasti za odgovorne politične kroge v Sloveniji in izvršni svet LR Slovenije. Prepričani so namreč, da je nemogoče, da upravičena slovenska zahteva po nujno potrebni cesti ne bi prodrila. Žal pa ne kažejo take treznosti in hladnokrvnosti nekateri na jugu, kot npr. mestni komite ZKM v Skopju, ki je »obsodil« slovensko zahtevo kot »pritisk«.

—0—

PORAST AVTOMOBILIZMA

Število avtomobilov neprestano narašča. Po naši zemeljski obli drdra danes približno 216 milijonov raznih avtomobilov. V enem letu je narastlo njih število za 14 milijonov. Leta 1946 jih je krožilo po vsem svetu le 45 milijonov, zdaj jih je že petkrat več.

Od vseh avtovozil jih je v Združenih državah 46 odstotkov.

Višek pa dosega motorizacija v Avstraliji, kjer pride povprečno že na tri prebivavce po eno vozilo, le da zaradi tega še vedno ni prometne gneče na cestah, ker je dežela ogromna; v Italiji pa povprečno na šest oseb.

Danes je v prometu na italijanskih cestah povprečno devet milijonov avtovozil. Na prvem mestu je milanska provinca, sledita pa ji Rim in Turin.

DOBRI DIPLOMATI

Malokateri diplomatski dogodek v zadnjih letih je naletel na tak odmev kot obisk ameriškega predsednika Nixona ob koncu preteklega tedna v Bukarešti. To je bilo prvič, da je kak ameriški predsednik obiskal kakšno komunistično državo. Romuni so Nixona sprejeli naravnost pristrčno in navdušeno. Na ulicah se je trlo ljudi, ki so mu mahali, mu vzklikali in mu na vse mogoče načine izražali svoje simpatije in veselje nad njegovim obiskom. Nixon se ni pomišljal stopiti med množico. Rokoval se je z ljudmi in celo plesal romunski ljudski ples »Horo«, neke vrste kolo, držeč za roke dve lepi romunski dekleti v ljudskih nošah (kar gotovo ni bilo najtežje, kar je moral opraviti na tem svojem diplomatskem potovanju okrog sveta...).

Nixon niti v Bukarešti niti po povratku domov ni skrival, da je napravil obisk v Romuniji nanj velik in nad vse ugoden vtis. Pozval je tudi ameriške kongresnike, naj pri svojih potovanjih v Evropo ne zanemarjajo komunističnih držav v vzhodni Evropi, hoteč reči s tem, da je važno navezovati tudi osebnostike in si pridobivati osebne prijatelje, kajti samo diplomatski in politični stiki ostanejo vedno hladni in zato v bistvu sterilni.

Komentatorji po vsem svetu so na veliko razpravljali in še razpravljajo o tem Nixonovem obisku v Romuniji in skušajo uganiti, kaj se za tem skriva. Kako da so si Romuni, ki so zagosteni v varšavski blok in se morajo ozirati na sovjetsko hegemonijo, upali povabiti Nixona?

V tem vidijo nekateri dokaz, da se je Romunija že toliko osvobodila sovjetskega prijema, da je upala napraviti to diplomatsko gesto, s katero je hotela dokazati svojo samostojnost in politično neodvisnost. Hkra-

ti pa jo tudi zavarovati, kajti Sovjetska zveza ne bo tako lahko napravila z Romunijo enako, kot je napravila s Češkoslovaško, zdaj ko ve, da uživa Romunija žive simpatije pri ameriškem predsedniku in v vsej ameriški politični javnosti. To bi bil prehud udarec v obraz Združenim državam. V tem pogledu je bila poteza romunskega predsednika Ceausescuja, da je povabil Nixona, mojstrska.

Hkrati pa so Romuni dokazali, da so neprimerno boljši diplomati kot Čehi. Medtem ko je Čehom dogajanje lansko pomlad in poletje naglo uhajalo iz rok in so začeli tako nerodno in živčno politiko, da so izzvali težko sovjetsko reakcijo, so pokazali Romuni po splošni sodbi neprimerno boljše živce. Sicer izkoristijo vsako priložnost, da pokažejo svojo neodvisnost in lastno, romunsko »pot v socializem«, vendar Sovjetov nikdar ne dražijo po nepotrebnem. Nasprotno, vedno spet poudarjajo, da je taka politika zbližanja z Zahodom, kot jo vodijo, v prid vsemu sovjetskemu bloku, torej tudi Sovjetski zvezi. In čeprav sovjetskim veljakom po eni strani nikakor ne more biti prav, da je Nixon v Bukarešti veliko bolj pristrčno sprejet kot oni, pa morajo po drugi strani priznati, da je romunska politika res koristna vsemu komunističnemu vzhodu in posebno še Sovjetski zvezi sami. Kajti ta mora danes računati s Kitajsko in azto ima ves interes na tem, da vzpostavi dobre ali vsaj korektne odnose z Zahodom in predvsem z Združenimi državami. Tako zahtevajo trenutni sovjetski interesi.

Gotovo je, da je dobil Ceausescu v Moskvi zaradi Nixonovega obiska in zaradi svoje neodvisne politike črno piko, kar se je pokazalo

(Nadaljevanje na 8. strani)

Tehnična kolonizacija planetov

Vesoljski sondi »Mariner 6« in »Mariner 7«, ki sta pretekle dni leteli mimo planeta Marsa v približni razdalji 3200 kilometrov, sta poslali na Zemljo cele serije fotografskih posnetkov Marsove površine, po večini prav dobrih ali celo odličnih, in mnogo podatkov, ki so jih zabeležile avtomatske naprave na sondah. Znanstveniki v ameriških znanstvenih centrih zdaj z največjim zanimanjem preučujejo te fotografije in podatke ter skušajo ugotoviti po njih, kakšna je Marsova površina.

Po fotografijah, ki jih je poslala sonda »Mariner 6«, se je zdelo, da se površina Marsa ne razlikuje dosti od Lunine površine. Tudi na Marsu se namreč vidijo puste planote, posejane s kraterji. Kakšnega zelenja ni na teh fotografijah nikjer opaziti in seveda tudi ne sledov živih bitij. Pač pa so fotografije potrdile, da obstaja na Marsu neke vrste led. Ni pa mogoče ugotoviti, če gre za droben led iz vode ali iz kake druge spojine. Vsekakor na Marsu ni morij, po dosedanjih posnetkih. Velike ledene površine so okrog južnega tečaja.

Ta prvi vtis o Marsovi površini pa so zelo popravile fotografije, ki jih je poslala sonda »Mariner 7«. Na njih je videti čisto drugačno površino. Zdi se, da visi nad Marsovimi polarnimi pokrajinami gosta megla. Na površini je opaziti izredno razčlenjenost, ki spominja delno na prepletene vezalke na čevljih. Kraterji so velikanski, eden ima premer 480 kilometrov. Opaziti je tudi razne čudne temne lise. Ena je dolga 1200, široka pa 160 kilometrov. Druga je precej krajša, široka pa 320 kilometrov. Znanstveniki si še ne morejo misliti, kaj naj bi pomenile. Njihovo mnenje je, da je Marsova površina, sodeč po teh fotografijah, »presenetljiva«.

Sondi sta registrirali tudi sestavino Marsovega ozračja v najvišjih plasteh. Podatki kažejo, da je Marsovo ozračje sestavljeno iz ogljikovega anidrida, ogljikovega monoksida, vode in kisika. Manjka pa dušik, brez katerega na Zemlji ni mogoče življenje rastlin. Znani znanstvenik prof. Charles Barth je izjavil: »Ne morem si predstavljati življenja brez dušika, vendar ne moremo izključiti možnosti, da obstajajo organizmi, katerim zadostuje ogljikov monoksid.«

Razne velike temne lise pa dajejo vseeno sklepati, da na Marsu obstaja neko rastlinsko življenje, čeprav verjetno v zelo primitivni obliki. Pač pa se moramo posloviti od Marsovcov — na Marsu jih ni.

Za nekaj je še prezgodaj, da bi mogli izreči kakšno sodbo o tistem, kar sta nam razkrili sondi »Mariner« o planetu Marsu, ki je v našem osončju še najbolj podoben Zemlji. Proti njemu bo poletelo še mnogo sond, ki se mu bodo morda še precej bolj približale in zbrale še neprimerno več podatkov. Prvi ljudje pa se bodo — po sedanjih predvidevanjih — izkrcali na njem leta 1982, torej čez 13 let; morda pa tudi že prej. Če bi imel Mars tako ozračje, kot ga ima naša Zemlja, bi lahko živeli na njem tudi ljudje, čeprav so temperaturne razlike velike ostriše kot na Zemlji. Vendar lahko predvidevamo, že glede na današnji razvoj znanosti in tehnike, zlasti pa na ritem njenega razvoja, da bi lahko človeštvo v bodočnosti s svojo tehniko »popravilo« ozračje drugih planetov z izdelovanjem potrebnih plinov na industrijski način. Te pline bo »spuščalo v zrak« na planetih. Zaradi privlačne sile planetov ne bodo »ušli« v vesolje, ampak se bodo vlegli okrog planetov, z naj-

večjo gostoto blizu tal. To bo sorazmerno lahka naloga tedaj, ko bo lahko znanost že poljubno razbijala atome in spreminjala elemente. Osnovno znanje o tem že poseduje. V nekaj sto letih ali še prej bo to praktično omogočeno.

Prav tako je teoretično rešeno vprašanje segrevanja premrzlih planetov, bodisi s podzemskimi viri toplote in napeljavami, bodisi s pomočjo umetnih satelitov - ogledal, ki bodo lovila sončno luč oziroma toploto in jo usmerjala na površino planeta.

Seveda za Mars in za druge planete ne pride v poštev »kolonizacija«, s kakršno je začela Evropa v Ameriki po njenem odkritju. Po Marsu se ne bodo nikoli vozili kolonisti z volovskimi vpregami pri iskanju zemlje za naselitev, tudi če bi bilo ozračje enako zemeljskemu. V poštev prihaja samo »kolonizacija« tehničnega značaja. Prej kot vse drugo bodo zgrajene na Marsu in morda tudi na nekaterih drugih planetih velikanske tehnične naprave, ki naj bi napravile okolje naselljivo, to je, ki naj bi šele omogočile človeku življenje v tistem okolju. Kako in kdaj se bo to zgodilo, je danes težko reči. Morda bo minilo še nekaj stoletij, preden bodo ljudje zares čutili potrebo — ali bodo v to celo prisiljeni od raznih stisk na Zemlji — da tehnično »kolonizirajo« planete. Tudi od odkritja Amerike do njene dejanske kolonizacije je minilo 300 let. Vendar ne more biti nobenega dvoma, da si bo človek s časom povsem osvojil vse planete našega osončja in da bodo postali ti zanj »zanimivi« in važni, iz razlogov, ki si jih zdaj ne moremo niti predstavljati.

Za znanost in tehniko ne bo meja. Pač pa je vprašanje, če se bo človeški duh lahko toliko osvobodil svojih malenkostnih nagnen, da bo ostal gospodar nad samim seboj in nad tehniko, ali pa jo bo začel oboževati in postal njen suženj, kot so nekateri že postali, ali pa so pripravljeni, da to postanejo.

Iz kakšnega okolja je pobegnil Anatol Kuznecov

V zvezi s prebegom ruskega pisatelja Anatola Kuznecova, ki si je te dni poiskal politično zavetišče v Angliji, je morda zanimivo zvedeti, kakšno je okolje, iz katerega je pobegnil, in kakšno je duhovno ozračje, v katerem naj bi ustvarjali sovjetski pisatelji.

Posebni dopisnik dnevnika »Corriere della Sera« v Moskvi, Giovanni Grazzini, je poslal svojemu listu dopis, v katerem opisuje svoja srečanja s sovjetskimi pisatelji; v njem skuša prikazati njihovo razpoloženje spričo stalno naraščujočega pritiska nanje in njihovo neugodje, ker ne morejo svobodno pisati in izraziti tistega, kar v resnici čutijo. Na vsej sovjetski literaturi leži mora neiskrenosti in strahu.

Giovanni Grazzini piše me drugim: »Tu v Moskvi sem nekaj tednov srečaval pisatelje, lektorje, kritike, pesnike in urednike revij. Pogovori z njimi so bili prisrčni, včasih celo nekoliko ganljivi, nikoli pa veseli, nikoli v znamenju tiste elegantne duhovite šaljivosti, ki drugje izraža trdnost človeka, ki se čuti nad igro intervjuvov. V vseh je čutili neko skremženost: pa ne veš, če bolj od bolečine ali od jeze nad tistim, ki jih je prišel prese-

„Lov na čarovnice“?

(Nadalj. s 1. str.)

dili ljudje, katerim zdaj »Demokracija« splošno zanika sposobnost, premočrtnost, načelnost itd.

Resnica pa je, da so slovenske demokratične skupine danes prisiljene delovati v novih okoliščinah, da so se zlasti po sporazumu s strankami leve sredine — ki ostane, kot razvoj dogodkov vedno bolj potrjuje, eno najbolj inteligentnih in daljnovidnih dejanj, kar jih je po vojni bilo napravljenih s slovenske strani — spremenile iz objekta v subjekt političnega dogajanja, kar je terjalo novih sposobnosti in novih odgovornosti.

V ta okvir je treba po našem postaviti spodrslijaj, ki je nastal v zvezi z razlaščenjem zemljišč v dolinski občini, spodrslijaj, ki smo ga v našem listu vedno primerno ožigosali. To pa še ne pomeni, da moramo zaradi tega osamljenega dogodka, katerega krivci so bili z naše strani že zdavnaj ugotovljeni, stvari posploševati in uprizarjati pravi pravcati lov na čarovnice, kot se zdi, da je v namenih določenih posameznikov iz vrst tržaške Slovenske demokratske zveze. Tem posameznikom sicer nihče ne more braniti, da se izživljajo tako, kot se jim zdi, da je najbolje, vendar naj bodo prepričani, da jim slovensko ljudstvo v zamejstvu in tudi zgodovina ne bosta zaradi tega priznala, da so bili modri in preudarni politični možje.

Od SDZ pričakujemo drugačnih predlogov in drugačnih bolj preudarnih in premišljenih dejanj, če hoče resnično koristiti splošni slovenski stvari v naših krajih. Ihtavost in užaljenost pa ne moreta biti modra svetovavca niti v primerih, ko bi bila upravičena.

D. L.

—o—

V Vispu v Švici je umrl od srčne kapi znani nemško-judovski filozof Theodor Wiesengrund Adorno. Predaval je na univerzi v Frankfurtu. Bil je poleg Marcusa eden izmed »filozofov nove leve utopije«, s čimer je pomagal sprožiti gibanje mladih »kontestatorjev«. Star je bil 65 let.

netit... To so sposobni ljudje, kot se kaže, prisrčni, in ostre in široke, a kot uspavane inteligence, tudi če se skriva trauma pod ponosno kretnjo... Ne bom pozabil grenkobe pesnika-popevkarja Okudžava, ki je bil tako drag mladim, kako mi je izjavil, da se studi sam sebi, ker živi v literarni družbi, ki je sestavljena iz mask.«

Grazzini potem opozarja na zadrego današnjih sovjetskih pisateljev glede na to, da se ne morejo skupaj z evropskimi in ameriški kolegi udeleževati prizadevanj za definicijo nove teorije o književnosti in niti ne izraziti svojega stališča o razvoju modernega okusa. Velike teme sodočnega literarnega življenja — resnična ali dozdevna kriza romana, odnos med umetnostjo in ideologijo, med pripovedništvom in humanističnimi vedami, med tradicijo in jezikovno revolucijo — imajo tako rahle korene v sovjetskih tleh, da zadostuje vsaka sapica, da jih izkorenini, in ne le sapica — že sam strah, da bi pogovor o tem vzbudil tako sapico.

Celo tisti redki sovjetski pisatelji, ki vedo kaj o literarnem dogajanju na Zahodu, si komaj upamo sami pri sebi podvomiti o tem,

(dalje na 8. strani)

Tržaškega

Seja izvršnega sveta Slov. skupnosti

V petek 1. t. m., se je sestel na redni seji izvršni odbor Slovenske Skupnosti. Politični tajnik dr. Drago Štoka je poročal o delovanju v preteklih dneh in se predvsem zaustavil ob obisku, ki ga je odposlanstvo Slovenske skupnosti opravilo v Rimu, kjer se je sestalo s podtajnikom prosvetnega ministrstva in mu razložilo položaj slovenskega šolstva na Tržaškem.

Dr. Štoka je nato omenil tudi pogovor, ki ga je imel o podobnih vprašanjih s tržaškim šolskim skrbnikom Angiolettijem. Te dni pa je bil sprejet pri deželnem odborniku Stopperju, kateremu je orisal težki finančni položaj Slovenskega gledališča v Trstu in zahteval, da se podpora deželne uprave znatno poveča. Odbornik Stopper je zagotovil svoje posredovanje v tem letu.

Večji del seje je izvršni svet Slovenske skupnosti posvetil vprašanju, ki so v zvezi s pripravami za bližnje pokrajinske volitve in volitve v okoliških občinah. Izvršni odbor je določil posebno pripravljalno komisijo, ki se bo ukvarjala s pripravami na volitve. V to komisijo so bili izvoljeni dr. Štoka, dr. Simčič in Drago Legiša.

PREJELI SMO

SLOVENSKIM STARŠEM

Počitnice so v polnem razmahu. Prišlo je tudi težko pričakovano lepo vreme, polno sonca in poletne toplote. Mladina mirno in brezskrbno uživa bogastvo, ki ji ga brezplačno nudi narava. Tako si bo nabrala energije, ki jo bo potrebovala med šolskim letom.

Medtem ko se brezskrbni otroci izživljajo v počitniškem veselju in zabavi, pa njihovi starši že zaskrbljeno mislijo na bodoče šolsko leto: »Kaj bo z našim otrokom? To leto je sicer s težavo zlezel naprej, ali kaj bo z njim prihodnje šolsko leto, ne vemo. Morali bi ga imeti stalno pred očmi, mu v nejasnostih pomagati, pa to zaradi poklicnega dela in mnogih drugih težav nikakor ni mogoče. Saj vemo, kako je bilo prejšnje leto. Ko je prišel iz šole domov, je bil truden, po kosilu pa je tekal in se zabaval s prijatelji, nakar je postal lačen in zopet truden, je povečerjal, pa šel spat, ne da bi napravil naloge in se pripravil za šolo. Poleg tega pa marsikaj ni razumel in zato ni znal napraviti naloge. Mi mu nismo mogli razložiti, ker tedaj, ko smo mi hodili v šolo, se marsičesa od tega, kar se sedaj učijo, nismo učili. Kaj bo, kaj bo vendar z njim?«

Tako tarnajo in tožijo premnogi starši. Ali res ni rešitve iz te zagate? V tej težavi vam lahko uspešno in gotovo pomaga vzgojni zavod, kjer ima otrok nadzorstvo in pomoč pri učenju. »Kje pa naj vzamem denar za mesecino?« bo kdo podvomil. Odgovor je enostaven. Otroku tudi doma nima zaščitih ust in uživa hrano, kar po vsej verjetnosti znesa vsaj 700 lir dnevno. Če zberete to skupaj, boste imeli dovolj za mesecino, pa bo še nekaj ostalo. Problem bi bil torej na ta način rešen, zato mirno novemu šolskemu letu naproti.

V Marijanišču na Opčinah je še nekaj prostorov za dečke, ki obiskujejo nižjo srednjo šolo, ali pa 4. ali 5. razred osnovne šole. Prijavijo se tudi lahko univerzitetni študentje, ker je tudi zanje še nekaj prostorov na razpolago.

VODSTVO ZAVODA

Nabrežina

RAZDELITEV NAGRAD VINOGRADNIKOM 8. OBCINSKE RAZSTAVE VIN

V čudovitem okolju vrta hotela L'Approdo v Devinu se je prejšnjo sredo zaključilo zadnje dejanje letošnje občinske razstave vin. Nagrajencem in predstavnikom oblasti in raznih organizacij je spregovoril predsednik odbora za vinsko razstavo odbornik Corberi, ki je omenil pomembnost vinske razstave ter izrazil svoje priznanje razstavljalcem za njihovo požrtvovalno delo. Od 46 prijavljenih vin je komisija izbrala 28 vzorcev belega in črnega vina od 21 vinogradnikov. Predhodna izbira je ponovno pokazala svojo koristnost za ugled razstave.

Zupan Legiša se je med drugim dotaknil hude suše, ki spravlja v nevarnost letošnji

SPOROČILO NAROČNIKOM IN BRALCEM

Naročnike in bralce opozarjamo, da zaradi poletnih počitnic prihodnja številka Novega lista ne bo izšla v četrtek, 14. avgusta, temveč, v četrtek, 21. t. m.

Hkrati opozarjamo, da bo zaradi poletnih počitnic upravni urad lista zaprt od sobote, 9. t. m., do torka, 19. avgusta.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA NOVEGA LISTA

pridelek, pri čemer je poudaril nujnost hitre rešitve problema glede dobave vode na Krasu. Dr. Vremec je kot predstavnik pokrajinskega kmetijskega nadzornišča čestital tako organizatorjem kot vinogradnikom za brezhiben potek kvalitetne vinske razstave. Tajnik Kmečke zveze Marij Grbec pa je prisel podzrave in čestitke svoje organizacije.

Nabrežina:

Trije navdušujoči športni večeri

Športno društvo Sokol iz Nabrežine je letos že tretjič priredilo mednarodni ženski odbojarski turnir za »trofejo Sokola«. Športna manifestacija je letos naravnost odlično uspjela, saj so gledavci, ki so tri večere zaporedoma v zares velikem številu spremljali tekme, lahko v nekaterih trenutkih prisostvovali zares vrhunski odbojki. Turnirja so se udeležile štiri ekipe, in sicer domači »Sokol«, »Bor« iz Trsta, »CUS Parma« iz istoimenskega italijanskega mesta ter »Partizan« z Reke, ki je za Nabrežino že stari znanec, saj se je udeležil tudi lanskoletnega turnirja. Predviden in dogovorjen je bil prihod neke zelo znane odbojarske ekipe iz Romunije, a je njeno vodstvo v zadnjem trenutku sodelovanje odpovedalo, pri čemer baje ni navedlo nobenega vzroka. Na prošnjo prirediteljev je v zadnjem trenutku namesto Romunk nastopila ekipa

Za bela vina so prejeli nagrade Čelestin Pertot iz Nabrežine (I. nagrada), Dušan Radović iz Nabrežine, ki je prejel drugo nagrado, ter Angel Legiša iz Slivnega, ki je dobil tretjo nagrado.

Za črno vino je prejel I. nagrado Angel Legiša iz Slivnega, drugo Danilo Radović, doma iz Nabrežine, tretjo pa Mirko Košuta iz Sv. Križa. Med drugimi razstavljalci so izžrebali darila, ki so jih dala na razpolago razna podjetja in trgovine. Vsi razstavljalci so pa dobili kmetijski priročnik, ki ga je poklonila Kmečka zveza.

ZAKLJUČEK 7. PRAZNIKA TERANA IN PRŠUTA

Prejšnji četrtek zvečer je bilo v restavraciji Križman v Repnu nagrajevanje vinogradnikov iz repentaborske občine, ki so sodelovali na letošnji razstavi. V svojem nagovoru je župan Mihael Guštin omenil, da so morali zaradi pomanjkanja terana predčasno zaključiti razstavo, kar potrjuje priljubljenost razstave in dokazuje kvaliteto razstavljenih vin. Svoja izvajanja je župan zaključil s pozivom, bi vinogradniki zaradi ugodne cene še povečali trtne nasade in tako dali na razpolago zadostno količino priljubljene in cenjene kapljice. Dr. Vremec je v imenu kmetijskega nadzornišča podal kratko strokovno oceno o razstavljenih vinih. Vina so bila po njegovem zelo izenačena in brez hujših napak. Ravno po slabih vremenskih razmerah, kot je to bilo lani, bi bilo treba poskrbeti za čistost vinske posode in za odstranitev gnilega grozdja. Sicer pa je bil letošnji teran kvaliteten. Prisotne kmetovalce in vinogradnike je dr. Vremec spomnil na prispevke, ki jih predvideva deželni zakon št. 1 za izgradnjo kopalic in stranišč v stanovanjih ter na možnost, da dobe prispevek za nove trtne, cvetlične ali zelenjavne nasade.

Nagrade so dobili sledeči vinogradniki: Mirko Guštin, iz Velikega Repna št. 54, ki je dobil prvo nagrado, Roman Purič, iz Velikega Repna št. 13, ki je prejel drugo nagrado, Emil Škabar, istotako iz Velikega Repna št. 5, ki je prejel tretjo nagrado, Ivan Škabar, Veliki Repen št. 30, ki je prejel četrto nagrado, in Emil Purič, Veliki Repen št. 15, ki je dobil peto nagrado.

»Bora«, čeprav verjetno na to ni bila pripravljena.

Po zares bojovitih in lepih tekmah je tudi letošnja trofeja zmagala reška ekipa. CUS Parma je zasedla drugo mesto, Sokol tretje in Bor četrto.

Opazili smo, da je nabrežinsko športno društvo, ki si je pred nekaj leti z lastnimi močmi in predvsem z ročnim delom svojih članov zgradilo lepo igrišče, v zadnjem času izvršilo več del na samem igrišču. Tako je poskrbelo za sanitarne naprave, za vhodna vrata in za razna druga izboljšanja. Vse to so nekateri zares požrtvovalni člani Sokola spet naredili z lastnimi močmi in prostovoljnimi delom. Zato zaslužijo priznanje vse naše javnosti.

Prirediteljem turnirja čestitamo za uspeh in tudi v imenu mnogih gledavcev, izražamo željo, da bi večkrat lahko prisostvovali podobnim prireditvam.

DNEVNA POSTA

Goriški poštni sli dostavljajo pošiljke dvakrat na dan. Prej je bila navada, da so pozvonili dopoldne in popoldne. Poštno ravateljstvo pa je odredilo, in sicer samo za mesec avgust, da se poštne pošiljke razdeljujejo sicer še vedno dvakrat, toda vedno v dopoldanskih urah. Prva razdelitev traja od osme ure in pol do desete in pol, drugi pa bodo nesili pošto po hišah do enih popoldne.

Za poštarje je to ugodnejše, delno tudi za prejemnike, ki dobe druge pošiljke namesto pozno popoldne že dosti prej.

KDO JE KRIV?

Že večkrat smo pisali o nevarnem križišču na severnem koncu Catarinijevega trga pred glavnim vhodom v uršulinske šole, kjer se križa Svetogorska cesta z ulicama Palladio in Mighetti. Med šolskim letom hodi preko tega nevarnega križišča na stotine šolskih otrok. Pa le ob redkih dnevih in za kake pol ure pazi tam na promet kak mestni stražnik. Semafora tudi ni nobenega!

Zato se je na tem kraju pripetilo že več nesreč. Zapisali smo tudi, ali se mora res prej pripetiti na tem kraju kaka huda nesreča, da se bodo odgovorni moške zgunili in namestili stražnika ali ustrezne prometne znake na tem nevarnem mestu! Pa so vsi imeli gluha ušesa za to in je moralo res priti v soboto prav tu do smrtne žrtve. Trinajstletna dijakinja Graziela Venturini se je peljala s kolesom na obisk k sorodnikom. Po Svetogorski cesti navzdol je pa privozil neki trgovski potnik, ki je deklico povozil do smrti.

Zdaj seveda oblast išče, kdo je kriv smrtne nesreče. Vsakomur pa je jasno, da je krivo nevarno križišče in vsi tisti, ki ne poskrbe po svoji dolžnosti, da se že končno uredi straženje ali pa postavi prometni znak. Ena samo človeško življenje je več vredno kot vsi stroški za potrebne naprave. Ali bo treba čakati še na drugo smrtno žrtev? Pozivamo tudi naše občinske svetovavce, naj se za stvar krepko zavzamejo!

Plešivo

Odprt je nov mejni prehod

V soboto dopoldne so slovesno odprli obmejni prehod na Plešivem. Prehod je zdaj možen tudi s propustnicami. Že nekaj let je slovensko in furlansko obmejno prebivalstvo čutilo živo potrebo po tem prehodu.

Na naši strani sta si zanj živo prizadevala krminski župan Stecchina in finančni odbor. Ivo Prinčič. Krminska občina je tudi zgradila na svoje stroške obmejno vojašnico za finančne stražnike.

K odprtju bloka je prišlo poleg krminskih in novogoriških občinskih in obmejnih oblasti tudi veliko število domačinov z obeh strani, kar je še en dokaz o gospodarski potrebi po tem novem prehodu, pa tudi o njegovem globljem pomenu v smislu iskrenega prijateljstva na meji. To misel sta izrecno poudarjala v svojih govorih tudi oba obmejna župana, Simac in Stecchina, po blagoslovitvi nove vojašnice in prerezu italijanskega in jugoslovanskega traku na bloku.

Po teh obredih so imeli uradni predstavniki kosilo v Neblem ob petju slovenskih in furlanskih pesmi. Popoldne so pa bili slovenski gostje povabljeni na ogled Krmina in na večerjo pri Sirku.

V ponedeljek zvečer so se zbrali občinski možje kljub hudi vročini k svoji seji. Pa tudi razprava sama je bila precej vroča. Skoro ves čas so svetovalci porabili za razgovor o vzgojevalnem postopku v italijanskem zavodu »Lenassi«. Liberalni in misovski svetovalci so nastopili proti vzgojiteljici dr. Rosolen, ki uvaja nove vzgojne prijeme, a ki po njihovem mnenju nima niti pravega učnega naslova za tako mesto.

Zadeva je nekam čudno zavita. Vendar nas trenutno niti toliko ne zanima kot dejstvo, da ni bil sejni razpored izčrpan. V razpravo bi namreč morala priti tudi resolucija Slovenske demokratske zveze o položaju in problemih slovenske etnične skupine, ki je bila predložena županstvu že meseca marca.

O njej smo že izčrpno pisali v pričakovanju, da bo občinski svet o njej spregovoril in kaj sklenil. Minili so pa že štirje meseci in do danes še ni prišla na vrsto.

Ko se že toliko govori in govoriči o prijateljstvu in spoštovanju manjšinskih pravic, se nam toliko bolj čudno zdi, da o tej za nas tako važni resoluciji molčijo vse italijanske, tudi takoimenovane »demokratske« stranke.

S sosodne strani

UMRLA JE UČITELJICA AVGUSTA TREBŠE

Dne 25. julija je umrla v Ljubljani upokojena učiteljica Avgusta Trebše, znana primorska javna delavka v dobi med obema vojnama.

Pokojnica je po rodu iz Resove rodbine in je bila sestra pokojnega književnika dr. Alojzija Resa. Rodila se je na Žagi pri Srpenci leta 1886. Dopršila je leta 1906 študije na ženskem učiteljskem v Gorici in je brž nastopila učiteljsko službo na Tržaškem. Pred izbru-

Kot zaključno misel je izrazil krminski župan željo, naj bi se vsaka obletnica odprtja plešivskega bloka proslavila s skupno ljudsko manifestacijo sodelovanja in dobrega sosledstva.

Stupica

PROMET ČREZ MEJO

Prehodi preko meje se na bloku pri Stupici vsak teden večajo. V prejšnjem mesecu so dosegli prvenstvo. V obeh smereh je šlo čez mejo 193 tisoč ljudi. Štiri petine je bilo italijanskih državljanov, ki so šli s potnimi listi po male nakupe in se še isti dan vrnili domov. Prepustnice uporabljajo vedno manj in tudi to bolj z jugoslovanske kot z italijanske strani.

To razmerje se bo seveda spremenilo, ko bodo dovoljeni s prepustnicami neomejeni mejni prehodi za prebivalce obmejnega pasu. Najbolj urejeno bi pa seveda bilo, če bi smeli preko kar z osebnimi izkaznicami. Do tega pa še ne bo prišlo tako kmalu, ker si mešani komisiji ni treba delati nikakih skrbi, da bi ji kdo očital, da prenašlo dela.

Iz Goriške

ŠE VEDNO MOLK

hom prve svetovne vojne je službovala na osnovni šoli v Dolini pri Trstu. Poročila se je z že pokojnim upravnim uradnikom Antonom Trebšetom iz Srpence, ki si je pridobil s svojim delom dosti zaslug pri obnovi Goriške. V zakonu so se jima rodile tri hčere in dva sinova; zadnja dva sta inženirja. Trebšetovi so se pozneje preselili v Ljubljano. Njih novi dom je postal pravo zbirališče primorskih rojakov, ki so morali bežati pred fašističnim nasiljem iz domovine. Pri vseh primorskih organizacijah v Ljubljani so Trebšetovi vedno pridno sodelovali.

Pokojni gospe Avgusti, dolgoletni vzgojiteljici naših otrok, bomo ohranili drag spomin. Družini in sorodnikom izražamo srčno sožalje.

JUBILEJI STARE GORICE

V dneh od 7. do 8. septembra bo obhajala goriška kulturna javnost 350-letnico ustanovitve državne knjižnice v Mamelijevi ulici; obenem pa tudi 50-letnico, odkar je bila obnovljena po prvi svetovni vojni.

Začetki te knjižnice segajo v 17. stoletje, ko je prišel v Gorico jezuitski red. Kasneje je ta bogata znanstvena knjižnica prišla v avstrijsko, nato pa v italijansko državno last.

V jubilejnih dneh bodo odprli osrednji urad za podeželske knjižnice in nova skladišča knjig. Obenem se pripravljata tudi bibliografska razstava goriškega tiska od 1700 do 1900. Na tem mestu izražamo tudi željo, da bi knjižničino ravnateljstvo upoštevalo pri tej razstavi tudi slovenski goriški tisk.

Proslave se bodo začele z odkritjem spominske plošče in z govorom profesorja Carla Battistija, prvega ravnatelja knjižnice po letu 1919. Nadaljevale se bodo z zborovanjem podeželskih knjižničarjev in obiskom nekaterih knjižnic po goriških občinah.

Obnavlja se tudi starodavni Neptunov vodnjak (fontana) na goriškem Travniku. Zgradil ga je arhitekt Nicolò Pacassi leta 1756 z darovi cesarice Marije Terezije in goriškega potprijca Gironcolija. Stal je prav na sredi trga. Lepe figure Neptuna in tritonov, ki brizgajo vodo, so morali obnoviti že čez nekaj desetletij. V prvi svetovni vojni so bombe poškodovale ta edinstveni spomenik stare Gorice. Morski bog ima še danes razbite roke. Pred tridesetimi leti so vodnjak nekoliko popravili in ga prenesli na sedanje mesto.

Ta teden so ga pa začeli čistiti in prenavljati stopnišče, korita in vodne cevi. Okrepljeni bodo vodni curki in električna razsvetljava, tako da bo Neptunova fontana zopet pravi zgodovinski okras starega goriškega središča na Travniku.

V knjižni obliki bo proslavila staro Gorico Furlanska filološka družba ob svojem 46. kongresu, ki bo 28. septembra v Gorici. Takrat bo izšla obsežna ilustrirana knjiga, ki bo podala zgodovinsko, zemljepisno in folklorno sliko stare Gorice. Med drugimi članki so napovedani tudi spisi o goriškem krajevnem imenstvu in o furlanskih izposojenkah v slovenščini. Med napovedanimi sodelavci nismo zasledili nobenega Slovenca.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Stiska sovjetskih izobražencev

V Sovjetski zvezi se je ustanovila pred kratkim akcijska skupina za obrambo državljan-
skih pravic. Ta skupina je naslovila na Zdru-
žene narode poziv za pomoč zaprtim in interni-
ranim sovjetskim izobražencem, ki so preganja-
ni zaradi svojega mišljenja. Poziv nosi datum
20. maja, vendar je prodril v javnost šele zdaj.
O njem piše med drugim ugledna francoska
tedenska revija »Le Figaro litteraire« in objav-
lja njegovo vsebino.

Poziv je napisan v pretresljivem in skoraj
obupnem tonu, piše omenjena francoska revija.
Združene narode poziva, naj nastopijo v pomoč
sovjetskim pisateljem, s katerimi ravnajo v je-
čah in koncentracijskih taboriščih kot s krimi-
nalci. Obsojeni pisatelji Jurij Daniel, Aleksander
Ginsburg in Jurij Galanskov ter še pet njihovih
tovarišev so se odločili pred časom za gladovno
stavko v znak protesta proti ravnanju, ki so ga
deležni v koncentracijskem taborišču št. 17 v
Potmi, tristo kilometrov južnovzhodno od Mo-
skve. Z gladovno stavko so hoteli doseči, da
bi jim priznali status političnih jetnikov.

Akcijska skupina za obrambo državljan-
skih pravic je poslala pismo tudi poslancem Vrhov-
nega sovjeta, ki bi morali preučiti vprašanje re-
forme zakonodaje o takoimenovanem poboljša-
valnem, to je prisilnem delu v koncentracijskih
taboriščih. Razmere v teh taboriščih je opisal
svoj čas Solženicin v svojem romanu »Prvi
krog«. Vendar je malo verjetno, da bi imeli po-
slanci Vrhovnega sovjeta toliko poguma, da bi
se zanimali za usodo obsojenih izobražencev.
Pripominja »Le Figaro litteraire«. Gibanje za
obrambo državljan-
skih pravic je že lani objavilo
stenografske zapiske o nekaterih procesih proti
izobražencem. To gibanje oziroma skupina šte-
je za zdaj še malo članov, vendar na raznih
koncih Sovjetske zveze. Pripadajo mu izobražen-

ci iz Moskve in Leningrada, pa tudi iz Ukra-
jine in srednjeazijskih sovjetskih republik. Po-
ziv na Združene narode so podpisali profesorji,
znanstveniki, zdravniki, študentje in drugi izo-
braženci, pa tudi delavci in devet inženirjev iz
Harkova. V pozivu je rečeno med drugim: »Glo-
boko pretreseni nad neprestanim političnim pre-
ganjanjem v Sovjetski zvezi, kjer se kaže po-
vratek k stalinistični dobi, v kateri je vsa naša
država drgetala v grozi, se obračamo na odbor
za državljanske pravice pri Združenih narodih,
da bi branil človeške pravice, ki jih pri nas
teptajo z nogami. Obračamo se na Združene na-
rode, ker so ostali naši protesti in naše pritož-
be, katere smo več let pošiljali najvišjim politič-
nim in sodnim instancam v Sovjetski zvezi, brez
odgovora. Upanje, da bi mogel biti naš glas usli-
šan in da bi oblasti napravile konec nezakoni-

toštim, katere ne bomo nehali obsojati, je pri
koncu...«.

V pozivu je tudi rečeno, da ni res, kar trdijo
sovjetske oblasti, da namreč izobražencev ne
zapihajo in ne obsojajo zaradi njihovega mišlje-
nja in prepričanja. Zapirajo in obsojajo jih prav
zaradi tega.

Poziv na Združene narode našteva dolgo
vrsto takih procesov v preteklosti in v zadnjem
času, zlasti procese proti izobražencem, ki so
se zavzemali za obrambo in ohranitev ukrajinske
in tatarske narodne kulture. Zaprti in ob-
sojeni so bili tudi Judje, ki so se zavzemali za
to, da bi se smeli izseliti v Izrael, in verniki, ki
so se zavzemali za svobodo bogoslužja. V aprilu
in maju letošnjega leta so bili aretirani iz raznih
političnih razlogov izobraženci Kuznecov, Jahi-
movič, Grigorenko in Gabaj.

Združeni narodi sicer ne bodo mogli dosti
storiti — pripominja »Le Figaro litteraire« —
toda če se bodo dvignili glasovi zahodnih izo-
bražencev, bodo morda prodrli skozi zidove
koncentracijskega taborišča št. 17 v Potmi in
ujetniki v njem bodo vedeli, da niso pozabljeni.

Dobri odnosi med verskimi skupnostmi v Sloveniji

Kot znano, so posamezne številke slovenske
duhovniške revije »Cerkev v sedanjem svetu«
posvečene posameznim vprašanjem, ki zanimajo
katoliško Cerkev in krščanstvo na splošno v da-
našnjem pokoncilskem času. Najnovejša, 7.-8.
številka je posvečena ekumenizmu, to je priza-
devanju za zedinjenje vseh kristsjanov oziroma
vseh krščanskih Cerkv.

Uvodni članek je napisal pomožni škof Ve-
koslav Grmič kot predsednik slovenskega eku-
menskega sveta. Članek ima naslov »Ekumenska
razsežnost krščanskega življenja«. Kljub krat-
kosti in zgoščenemu slogu vsebuje članek mno-
go pomembnih resnic in zanimivih misli. Tako
pravi med drugim: »Edinost kristjanov je... od-
visna od svetosti, odvisna je od mere prizadev-
nosti vernikov, da bi bili Kristusovi in božji.

Edinost je odvisna od napredovanja sedanjih
krščanskih skupnosti, kar zadeva spoznanje e-
vangelija in življenje iz njega. Nasprotno pa
moramo reči: Kolikor se v posameznem krist-
janu in v Cerкви kot celoti uveljavlja greh, toliko
se uveljavljajo tudi sile, ki so edinosti nasprot-
ne.«

Na drugem mestu v članku je rečeno: »Razen
tega Cerkev napreduje v spoznavanju resnice,
ki je od Boga razodeta, in v življenju iz nje.
A ta resnica je neizčrpna. Zato tudi v tem po-
gledu morejo nastati razlike, ki pa so lahko le
različna pota do istega cilja, pota, ki bi se
večkrat posrečeno dopolnjevala... Iz povedane-
ga pa sedaj sledi še nekaj, da je namreč popolna
edinost cilj, ki bo dosežen v večnosti, cilj, h ka-
teremu se kristjani bližamo. Različne Cerkve,
različne krščanske skupnosti morajo biti na
potu k edinosti, kolikor so resnično krščanske,
kakor so kristjani nujno na isti poti kot posa-
mezniki, kolikor je v njih Kristus.«

Tem globokim načelnim mislim sledijo raz-
ni članki, ki se podrobneje ukvarjajo s posa-
meznimi vprašanji ekumenizma v Sloveniji.
Franc Perko je objavil članek »Fopolna, edinost
— kdaj?«, v katerem opozarja, da edinosti kr-
ščanskih Cerkv ne smemo pojmovati kot nekaj
statičnega, ampak kot »nekaj dinamičnega, kar
morajo kristjani trajno izpolnjevati in uresni-
čevati.« Jože Vesenjak poudarja v članku »Eku-
menizem da ali ne?« nujnost, da postane eku-
mensko gibanje množično, ne pa le stvar posa-
meznikov. Ivan Likar je prispeval članek »Eku-
menizem in mladi«, v katerem prikazuje, kako
je z ekumensko mislijo seznanjena mladina. Med
drugim predlaga, da bi bilo primerno, če bi
imeli Slovenci svojo ekumensko revijo. Franc
Perko je napisal tudi članek »Stiki in sodelo-
vanje s pravoslavnimi brati«. S posebnim zani-
manjem pa preberemo članke in notice, ki se
nanašajo na odnose slovenskih katoličanov do
slovenskih evangeličanov v Prekmurju. Ti od-
nosi so pretresljivo dobri, kot zvemo iz članka
»Bratje evangeličani žive med nami«.

V zanimivih rubrikah na koncu najdemo
med drugim članek monsinjorja dr. Jakoba
Ukmarja o poletih v veselje in članek o nadalj-
nem delu za Baragovo beatifikacijo.

To številko revije »Cerkev v sedanjem sve-
tu« krasi med drugim fotografije prijaznih e-
vangeličanskih cerkv v Prekmurju.

Nova številka revije »Kaplje«

Nova, 15. in 16. številka revije »Kaplje«, ki
izhaja, kot znano, v Idriji, a je ena najboljših,
tematično najbolj širokih in najbolj svobodoljub-
nih slovenskih revij, prinaša na uvodnem me-
stu obširno novelo Jožeta Felca »Pijana arma-
da«, z ironičnim posvetilom »feldvebelnu Jane-
zu«. To je pravzaprav nadaljevanje nekake va-
ške kronike, iz prvih poveljnih let, ki jo je začel
objavljati Felc že prej. Novela nima nikakih
glavnih junakov; glavni junak, ali bolje: glavna
oseba je primorska vas v tistih letih, ko so jo
skušali prevneti Stalinovi učenci na mah spre-
meniti v kolhoz po sovjetskem vzorcu, z odvze-
manjem njiv in živine, s frazerskimi govori in
masovnimi sestanki, pridiganjem ateizma in s
strahovanjem vseh, ki se niso navduševali za
te vrste novo svobodo. Ta novodobna kronika v
zanimivem in zelo izvirnem pripovednem slo-
gu je napisana v satiričnem ali bolje ironičnem
slogu, vso pa jo preveva neka otožna poezija, da
vpliva na bravca kot moderna in hkrati čudno
starodavna balada, kajti v njej najdemo vse
elemente starih balad: groteskno in grozotno, či-
stost srca in hudobijo, nedolžnost in podlost, za-
tiranje in upor. Vse to nas sili, da jo spet in
spet prebiramo. Bilo bi škoda, če te stvaritve
Jožeta Felca ne bi izšle tudi v knjigi. Bravec
ima vtis, da sta bila čas in dogajanje tista, ki
sta rodila tak slog.

Pavle Zidar je objavil odlomek iz svojega
romana »Dim«, pod naslovom »Rusija«. To so
filmsko nagle in raztrgane podobe o Slovincu,
ki se bojuje kot nemški vojak v Rusiji in mora
igrati »okupatorja«. Mora ubijati, da bi ne bil
sam ubit. Zidarjev slog je v tem delu lirčno im-
presionističen, jezik poln nemških besed, stavki
kratki, sunkoviti, v njih se skrivajo simboli. Od-
lomek ni brez učinka, tu pa tam vpliva celo
pošastno kot vizije v blodnji. Vendar pa je
ravno v tem tudi hiba tega dela, ker bravca
prehitro utruje. Lahko pa smatramo ta odlomek
za nov eksperiment v Zidarjevem pisanju. Tre-
tji pripovedni prispevek je delo Ivanke Hergold.
To je kratka proza pod naslovom »Mačka«, o
mladem človeku, ki po naključju gleda, kako
poginja mačka: nervozno, dobro napisan seste-
vek, ki pa je komaj kaj več kot literarni poskus,
ki obeta, če si bo avtorica zastavila zahtevnejšo
nalogo in si našla pomembnejšo snov.

Esejistični del »Kapelj« je bil vedno zanimiv
in aktualen, in tako tudi tokrat. Uredništvo je
pripravilo intervju z režiserko idrijskega gleda-
lišča Drago Ahačičevo, ki je zrežirala za 200-let-
nico tega gledališča zelo uspelo predstavo Can-
karjeve drame »Pohujšanje v dolini šentflorjan-
ski«. Iz intervjuja zveni upravičeno razočaranje,
da zlasti kritika ni dojela izvirnosti te uprizori-

(Nadalj. na 7. strani)

Sodobno kmetijstvo

V letu 1967 sta G. Biasini in T. Maggiore izvedla vrsto poskusov v okolici Piacenze, s katerimi sta hotela predvsem ugotoviti učinek, ki ga ima Euparen, in izboljšanje kvalitete grozdja po škropljenju s sredstvi zoper sivo grozdno plesen. Znanstvenika sta na podlagi praktičnih in teoretičnih ugotovitev prišla do zaključka, naj bi se v bodoče začelo škropiti proti plesni proti koncu cvetenja, pri čemer naj bi vsa pozornost veljala natančnemu škropljenju.

Leta 1968 sta poskus ponovila in sicer na vrstah malvazija, Barbera in Bonarda. Sredstva, ki sta jih preizkusila, so bila: Euparen, bakrov Euparen (tega so dali v promet zaradi nižje cene), Cuprosan ultra ter modra galica (s slednjo naj bi preizkusila ne toliko učinek proti plesni, kolikor posreden vpliv, ki ga ima baker na mehansko odpornost jagod proti delovanju glivic). Poskus z modro galico sta začela potem, ko se je grozd zaprl, pred tem pa s Zinebom. Do cvetenja sta opravila na vseh poskusnih parcelah običajna škropljena proti peronospori in oidiju, pozneje pa ne več.

POSTOPEK

Škropila sta z atomizatorjem tipa SOLO. Takò je sredstvo globoko prodrlo v grozd, kar je bistvenega pomena za učinek. Z uporabo atomizatorjev se je potrojila koncentracija škropiva v primeri s količino, ki jo uporabljajo pri pumpah z nizkim pritiskom. Žveplo sta škropila z nahrbtnnim žveplalnikom.

Po trgatvi sta analizirala 1000 grozdov na posamezen poskus in vrsto grozdja. Analizirala sta tudi stopnjo sladkorja v grozdju.

REZULTATI

Poskus z Zinebom je dal zelo slabe rezultate, tisti z modro galico pa je pokazal prav tako reven učinek. Poskus s Cuprosanom ultra je prinesel za 75 odst. boljše izide. Izstopala sta v primeri z navedenimi tista posku-

Za obrambo pred sivo grozdno plesnijo

sa, pri katerima sta uporabljala Euparen in bakrov Euparen.

Učinek Euparena je sicer večji kot pri bakrovem Euparenu, toda razlika je tako majhna, da se vinogradniki lahko mirno poslužijo slednjega, ki je mnogo cenejši od čistega Euparena.

Omembe vredni so tudi podatki glede stopnje olesenitve. Mladike, ki so jih škropili s tipičnimi sredstvi za borbo proti plesni kot npr. Euparen, so pokazale popolnejšo olesenitev kot tiste, katere so škropili z Zinebom oziroma modro galico. Modra galica pač nekativn vpliva na funkcijo klorofila, ker prekriva listno površino.

ZAKLJUČKI

Pogosto deževje v lanskem letu je kot našč bilo pripravno za objektivno vrednotenje

posameznih sredstev. Poskus opravljen v letu 1968 potrjuje izsledke iz leta 1967. Raziskovalca sta v prvi vrsti želela preveriti učinek modre galice in to ne toliko, ker bi morebiti modra galica bila uporabno sredstvo proti sivi grozdni plesni, kolikor da bi dokazala nekaterim vinogradnikom, da je treba proti tej bolezni uporabljati specifična sredstva, ne pa domnevno dobrih sredstev, kot je ravno modra galica, ki se je izkazala v tem oziru kot neprimerno sredstvo.

MORDA SE BO ŠE PREMISLIL

Neki ladjelomec se je rešil na samotni otok in prebil tam že tri leta, ko je nekega dne zagledal ladjo, ki je plula mimo. Na njegovo divje mahanje in rjojenje se je končno ustavila in spustila čoln v morje. Ladjelomec je ves drgetajoč od pričakovanja stal na obali in čakal na čoln, ki se je bližal obali. Ko se je približal, je zagnal častnik, ki je stal v njem, možu na obali šop časnikov in mu dejal:

»To je od kapitana. Prosi, da jih najprej vse preberete in da mu šele potem sporočite, če še hočete biti rešeni s tega otočka ali ne.«

Pobočje Trnovskega gozda v plamenih

Izletniki na Lokve in Trnovo so se znašli v nedeljo pred nenavadno sliko. Vse pobočje Trnovskega gozda nad Lijakom do ceste na Trnovo je bilo zavito v dim in visoke plamene, ki so se naglo širili po suhi travi, med grmovjem in drevjem proti vrhu. Ogenj je izbruhnil že v soboto popoldne nad izviri Lijaka. Povzročil ga je menda neki pastir, ki si je zakuril za kosilo. Še bolj verjetno je, da nosi krivdo kak neprevidnež s cigaretim ogorkom. V soboto ponoči so se iz Gorice videli visoki plameni, ki so vžigali mlade borovce kot bakle na površini 600 hektarov. Ponoči so alarmirali gasilce in vse moške iz bližnjih krajev. V neznosni vročini, nekateri že omamljeni od dima in pomanjkanja kisika, so z veami, z lopatami in izsekavanjem debel skušali omejiti požar. Na pomoč so morali poklicati tudi vojaštvo. Okrog tisoč mož se je borilo proti ognju, ki je v nedeljo popoldne že grozil, da prodre v Trnovski gozd na sami planoti. V tej suši bi to pome-

nilo pravo gorje! Tudi zaselki so že bili v nevarnosti. Z zvočniki je štab gasilcev opozarjal avtomobiliste, naj se ne vozijo proti Trnovemu.

Po nečloveškem trudu so združene sile gasilcev in vojakov v ponedeljek ponoči udušile središče požara. Šele v torek, ko je tudi skromni dež nekaj pomagal k temu, je minila nevarnost, kakršne ne pomnijo ljudje že desetletja.

NOVA ŠTEVILKA REVije »KAPLJE«

(dalje s 6. strani)

tve in ni prepoznala njene kvalitete in duha, ki jo preveva. Peter Božič je dopolnil temo intervjuja z esejem »Nekaj načelnih premislekov o krizi slovenskih gledališč«. Božič vidi več vzrokov za slovensko gledališko krizo, od pomanjkanja denarja oziroma subvencij do napačnega odnosa do igravcev, katere silijo ponekod igrati same podobne vloge, tako da napravijo iz igravca »dolgočasno rutinirano šablono«. Vinko Cuderman polemizira v eseju »Zapiski na rob Pirjevčega Vprašanja o poeziji« s Pirjevcem o nekaterih njegovih trditvah. Jolka Milčič se v oceni »Pericarežeracirep«, kar je seveda samo rek za preizkušnje spretnosti v izgovarjavi, duhovito norčuje iz nekaterih mladih slovenskih pesnikov, ki uporabljajo za pesmi samo še pornografske izraze, tujke in risane simbole. Vinko Cuderman opozarja v svojem eseju o zelo slabi izobrazbeni strukturi v Sloveniji in zlasti v gospodarstvu, Tomaž Pavšič pa nadaljuje polemiko v zvezi z dvema »primorskima večeroma«, ki sta bila maja v Ljubljani, in brani teze Borisa Pahorja nasproti Borisu Racetu, v zvezi s pojmovanjem enotnega slovenskega kulturnega prostora. Preseneti pa nas skesano »pismo uredništva«, v katerem nekdo razkriva in izpoveduje svoje razočaranje nad »primitivci«, katerim je doslej služil s pisano besedo.

Končno naj omenimo še pesnike. Marko Kračos je zastopan s pesmijo »Premaganec«, Darko Komac s pesmima »Ljudišče« in »Vrnitev«, Miljana Prestor s pesmima »Glasilo opeče poslušavca« in »Vdih«, Lidija Novak pa s pesmima »Kruh« in »Ogrlica«.

Mednarodni gorenjski sejem v Kranju

Od 8. do 19. avgusta bo v Kranju Mednarodni gorenjski sejem. Obsegal bo tri razstavišča s 6.300 kv. m pokritega razstavnega prostora in 12 tisoč kv. m zunanjih prostorov. Mislimo, da našim bralcem ni treba Kranja posebej predstavljati, saj menda že vsi poznajo prestolnico prelepe Gorenjske, ki je po industriji, obrti, kmetijstvu in turizmu eden najbolj bogatih predelov Slovenije. Kranj šteje danes 35 tisoč prebivalcev, njegova občina pa kakih 50 tisoč.

Gorenjski sejem odraža gospodarsko dejavnost Kranja in njegove ožje ter širše okolice. Kot sta na tiskovni konferenci, ki je bila prejšnji teden v Trstu, obrazložila ravnatelj uprave Gorenjskega sejma Alojz Okorn ter njegov komercialni referent Ignac Laharnar, bo letos sodelovalo več kot 50 tujih razstavljalcev, in sicer iz Italije, Avstrije in Zahodne Nemčije. V precejšnjem številu bodo zastopana tudi podjetja iz Furlanije - Julijske krajine. Prireditelj ima značaj sejma široke potrošnje, kar pomeni, da je možno kupiti skoraj vse, kar

podjetja razstavljajo. Pričakujejo da bo obisk tudi letos številen. Počitniška doba omogoča, da prireditelj obiščejo zlasti tuji turisti, ki ob tem času potujejo skozi Slovenijo.

Na sejmu bo zastopana elektroindustrija, ki bo predstavila vse vrste električnih gospodinjstvih strojev. Dalje bo važno mesto imela lesna industrija. Pozabiti pa ne smemo še tekstilnega dela sejma, saj je Kranj med drugim središče tekstilne industrije s staro tradicijo. V tem okviru bo prirejena tudi modna revija, na kateri bodo predstavili kakih 160 modelov. Tudi pri modni reviji bodo sodelovale tuje firme, tako na primer iz Trsta podjetje Beltrame.

Pozabiti ne smemo na zabavni del sejma, saj bo vsak dan igral ansambel Rudija Bardorferja, prirejeni pa bodo tudi številni drugi koncerti. Kdor bo obiskal Gorenjski sejem, se v nobenem pogledu ne bo kesal. Vsaj tako zagotavljajo prireditelji in mi nimamo razloga, da bi jim ne verjeli.

RADIO TRST A

• NEDELJA, 10. avgusta, ob: 8.00 Koledar; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.50 Franck: Piece heroique za orgle. Igra Devetak; 10.45 V prazničnem tonu; 11.15 Prvo Sindbadovo potovanje; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 Gaspere Cataldo: »Srečno pot, Pavell«; Igra; 17.10 Revija orkestrov; 18.00 Saint-Saens: Le rouet d'Omphale; 18.45 Bednarik: »Pratika«; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Klasiki lahke glasbe; 20.00 Sport; 20.30 V starih časih; 21.00 Semeni plosč; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba; 22.20 Zabavna glasba.

• PONEDELJEK, 11. avgusta, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 12.10 Pomenek s poslušavkami 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Čar glasbenih umetnin; (17.35) Kaj bi rad videl in kam bi rad šel; (17.55) Kako in zakaj; 18.15 Umetnost; 18.30 Zbor »G. Tartini«; 18.50 Jazz glasba; 19.10 Odvetnik za vsakogar; 19.20 Znani motivi; 20.00 Sportna tribuna; 20.30 Glasba od vsepovsod; 21.00 Odlomki iz svetovnih romanov; 21.30 Romantične melodije; 22.00 Slovenski solisti Baritonist Marcel Ostashevski, pri klavirju Lukčeva; 22.20 Zabavna glasba.

• TOREK, 12. avgusta, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 12.15 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas pripravlja Lovrečič — Novice iz sveta lahke glasbe; 18.15 Umetnost; 18.30 Pianist Taskar Polk; 19.10 Dogodivščine iz vsega sveta; 19.45 Zbor »Slavec« iz Ricmanj, vodi Svara; 20.00 Sport; 20.30 Offembach: »Hoffmannove pripovedke«.

• SREDA, 13. avgusta, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 12.10 Najlepsi trgi Italije; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Tržaški mandolinski ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na Radiu Trst; (17.35) Rinaldo De Benedetti: Pionirji elektrike (19) »Pacinotti iznajde dinamo in elektromotor«; (17.55) Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost; 8.30 Ljudske pesmi; 19.10 Higiena in zdravje; 19.15 Prijetne melodije; 20.00 Sport; 20.30 Simf. koncert; V odmoru (21.10) Za vašo knjižno polico; 22.10 Zabavna glasba.

• ČETRTEK, 14. avgusta, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 12.00 Umetniki o sebi: »Ondina Otta«; 12.15 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Razkuštrane pesmi; (17.35) Moj prosti čas; (17.55) Kako in zakaj; 18.15 Umetnost; 18.30 Sodobni ital. skladatelji; 19.10 Iz mitologije filma; 19.20 Motivi, ki vam ugajajo; 20.00 Sport; 20.30 Eugène Labiche: »Poljubiva se, prijatelj«; Komedija; 21.25 Dva orkestra, dva sloga; 22.00 Kvarteti; 22.10 Zabavna glasba.

• PETEK, 15. avgusta, ob: 8.00 Koledar; 8.30 Promenadni koncert; 9.00 Sv. masa; 9.50 Glasba za čembalo; 10.00 Praznična matineja; 11.15 Zora Saksida: »Mati božja na Barbani«; Mladinska igra; 12.00 Marijine pesmi v izvedbi ljubljanskih bogoslovcev; 12.15 Kam v nedeljo; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.50 Ravel: Koncert za klavir in ork. v g duru; 16.15 Trobentač Stekart; 17.20 Za mlade poslušavce: Glasbeni mojstri; (17.35) Rinaldo De Benedetti: Pionirji elektrike (20) »Maxwell izreče teorijo elektromagnetnih valov«; (17.55) Naši športniki; 18.30 Komorni koncert; 19.00 Otroci pojo; 19.10 »Romanja včeraj in danes« (Mario Gerdol); 19.25 Priljubljene melodije; 19.45 »Berl, berl rožmarin zeleni«; 20.00 Sport; 20.30 Gospodarstvo in delo; 20.45 Koncert operne glasbe; 21.35 Veseli utrinki; 22.00 Skladbe davnih dob; 22.15 Zabavna glasba.

• SOBOTA, 16. avgusta, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 12.10 Tone Penko: »Gozdni sadeži«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.35 Glasba iz vsega sveta; 15.55 »Varna pot«, oddaja o prometni vzgoji; 16.05 V tričetrtinskem taktu; 16.45 Čirule-čarule, pesmi, igre in pravljice za otroke; 17.20 Za mlade poslušavce: Od šolskega nastopa do koncerta; (17.45) Moj prosti čas; (18.00) Ne vse, toda o vsem — rad. poljudna enciklopedija; 18.15 Umetnost; 18.30 Otroški zbor iz Leséc; 19.10 Umetniki o sebi: »Jože Babič«; 19.20 Zabavali vas bodo; 20.00 Sport; 20.45 Jože Seražin: »Mokočevi«. Drama; 22.20 Zabavna glasba.

SLOVENSKI PRIMORSKI KOLEDARJIBibliografijo sestavi in uvodno študijo napisal **MARIJAN BRECELJ ■ 27 ■**

TRINKOV koledar za Beneške Slovence za prestopno leto 1956. [Uredil Rado Bednarik.] Gorica. Založba: Rev. Val. Reven in delavci Beneške Slovenije v Belgiji. Tisk. Budin. 140 + (II) str. 15,3 x 10. Ilustr.

231

JADRANSKI koledar 1957. S knjigami Prešernove knjižnice. (Uredil in odgovarja uredniški odbor. Fotografija naslovne strani Mario Magajna. Osnutek strani Jože Koren. Koledar Stanko Andolšek. Fotografije h koledarskemu delu M. Pavlin. Fotografije k tekstom

DOBRI DIPLOMATI

(nadalj. z 2. strani)

tudi v tem, da se noben vidnejši sovjetski veljak ni udeležil kongresa romunske komunistične partije, ki zaseda te dni v Bukarešti. Toda Romuni so tako dobri diplomati, da so zelo lepo sprejeli tudi sovjetsko delegacijo, in ublažili vtis, ki ga je napravil na Sovjete Nixonov obisk pri njih. Poleg tega upoštevajo Sovjeti tudi to, da kljub bolj neodvisni politiki v Romuniji ni prišlo do take notranje liberalizacije kot v Češkoslovaški in to je za Sovjete predvsem važno. Veliko bolj se boje svobode »od spodaj« kakor na diplomatskem vrhu, kajti diplomatski vrh je sorazmerno lahko odsekati, težko pa je zajezovati željo po svobodi, ki zajame cela ljudstva in ki se nevarno rada širi ter »okuži« še druga ljudstva. Sovjetski veljaki, ki danes vedrijo v Kremlju, pa se mnogo bolj boje želje po svobodi pri lastnih ljudstvih in njihovi izobraženi plasti kakor Nixonovih diplomatskih obiskov.

—o—

Seja zveznega izvršnega sveta v Beogradu bo 13. t. m. Na njej bodo razpravljali o likvidnosti gospodarstva in seveda o — cestah. Te so postale zdaj najzanimivejši predmet pogovorov v Jugoslaviji, prav gotovo pa v Sloveniji.

Papež Pavel VI. je bil v Ugandi zelo prisrčno sprejet in se je vrnil z obiska v Afriki ginen in pretresen, kar je tudi javno izrazil. Ni pa se mu posrečilo, da bi s posredovanjem vzpostavil mir med Nigerijo in Biafro. Nigerija hoče samo, da Biafra kapitulira.

(dalje)

Iz kakšnega okolja je pobegnil Anatol Kuznecov

(Nadaljevanje s 3. strani)

da je literatura kaj drugega kot orodje propagande. Boje se, da bi pomenilo to izdajstvo nad njihovo socialistično domovino. Pri tem se tudi nekako podzavestno ali zavestno zatekajo v mit, da »Slovani radi trpijo«.

Sovjetski pisatelji so bili vzgojeni v klimi terorja in danes jim kar nekako prija, da morejo govoriti polglasno in plašno ozirati čez ramo, kajti v tem najdejo alibi za prepad, ki zija med njimi in zahodno literaturo — piše Grazzini. Mladi so se tega nalezli od starejših. Sovjetske revije so po svoji tematiki zastarele v primerjavi z zahodnimi, vse debato o sodobnih temah, na primer o položaju izobraženca v današnjem času, so suhoparne in sterilizirane od primitivnih shem marksizma-leninizma, ki vplivajo mehanično ali kot nekak arheološki inventar. Ruska inteligenca še vedno troši svoje energije v

Mario Magajna in Mitja Presl. Ilustracije Robert Hlavaty. V Trstu. Založništvo tržaškega tiska. Tiskarna »Graphis« 256 + (XVI) str. + ovoj. 23 x 16,7. Ilustr.

232

KOLEDAR Družbe sv. Mohorja za navadno leto 1957. (Notranja oprema Slavko Pengov. Gorica.) Goriška Mohorjeva družba. Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu. 160 str. + ovoj. 24 x 16,5. Ilustr.

223

TRINKOV koledar za Beneške Slovence za leto 1957. [Uredil Rado Bednarik.] Gorica. Založba: Rev. Val. Reven in delavci Beneške Slovenije v Belgiji. Tisk. Budin. 134 str. 15,5 x 10,5. Ilustr.

234

1958

GOSPODARSKI koledar za leto 1958. (Odgovorni urednik: inž. Janko Torkar, urednik: Adolf Lenard.) Ljubljana. (Redakcija »Nove proizvodnje«. Časopisno-založniško podjetje »Primorski tisk v Kopru« 1958. (LXXII) + 284 + (II) + vložek 15 str. + 19 pril. + ovoj. 28,5 x 20. Ilustr.

235

JADRANSKI koledar. S knjigami Prešernove knjižnice. (Uredil in odgovarja uredniški odbor. Fotografija naslovne strani Albin Bubnič. Oprema in ureditev Jože Koren. Koledar Stanko Andolšek. Fotografije k mesecem: Mario Magajna. V Trstu. Založništvo tiskarskega tiska. Tiskarna »Graphis« 240 + (XVI) str. 23 x 16,7. Ilustr.

236

KOLEDAR Družbe sv. Mohorja za navadno leto 1958. [Gorica.] Goriška Mohorjeva družba. Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu. 160 str. + ovoj. 24 x 17. Ilustr.

237

TRINKOV koledar za Beneške Slovence za leto 1958. [Urejuje Rado Bednarik.] Gorica. Založba: Rev. Val. Reven in delavci Beneške Slovenije v Belgiji. Tisk. Budin. 120 str. 14,2 x 10. Ilustr.

238

iskanju ravnovesja med dogmo in svobodno odločitvijo in v pozivih človeku, naj se zave da svojih dolžnosti do kolektiva. Boje se pogovorov s tujci, ker menijo, da bodo nevidni mikrofoni ujeli njihove besede. Poleg tega so sovjetski pisatelji — in sovjetska literatura kot celota — popolnoma zapredeni v patriotsko retoriko, in kot kaže, čisto resno verjamejo, da kapitalistični Zahod samo čaka, kdaj bo lahko planil na Sovjetsko zvezo in uničil vseh njenih 230 milijonov ljudi.

Pravilo, ki je veljalo v Hruščovovem času — dva koraka naprej, en korak nazaj — se je danes sprevrglo v pravilo: en korak naprej, dva koraka nazaj, zaključuje Giovanni Grazzini svoje poročilo iz Moskve.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna »Graphis« Trst